

Oponentský posudek
na bakalářskou práci Daniely Vyšatové
"Téma odcizení a samoty v díle Zdeňka
Němečka a Egona Hostovského"

Pisatelka práce si zvolila podnětné téma, které v české literární vědě nepatří mezi oblasti právě nejfrekventovanější. Navíc se rozhodla pro zásadní zorný úhel - tematizaci prostoru a času v beletristických dílech Němečkových a Hostovského, věnujících se lidskému údělu v dalekém exilu. Ve svém pojednání vychází jak z dobré znalosti primárních textů obou spisovatelů, tak z důkladného prostudování sekundární literatury vážící se k jejich umělecké tvorbě (Kautman, Papoušek, Opelík, Novotný aj.) nebo k problematice existencialismu (Černý, Brugger, Sokol aj.). Neopomíjí ani otázky poetologické, týkající se sémantiky míst (Hodrová), nebo otázky recepce literatury, zvláště domácí i zahraniční kritikou (Šalda, Peroutka, Valouch, Měšťan aj.).

Na celé práci je však od prvních kapitol znát, že se Vyšatová úzkostlivě drží cizích názorů, aniž by se pokusila navázat s nimi dialog a kriticky je reflektovat. Sice hojně cituje a parafrázuje sekundární literaturu, jenže činí tak bez vlastního komentáře. Vyplyvá to ovšem z toho, že si neujasnila klíčový rozdíl mezi prostorem a časem "ve skutečnosti" a týmiž kategoriemi v beletristické fikci. A to i přesto, že podněty teoretického rázu mohla čerpat z Hodrové nebo z početné literatury naratologické (viz narativní perspektiva, problematika vypravěče, fokalizace a autentifikace, různé aspekty stylu apod.), zvláště pak v pojetí Jedličkové, Doležela a dalších. Místo literárněvědného přístupu, byť se sociologizujícím zaměřením (viz bohatá sémantika prostoru a času ve spojitosti s obrazy typu topoi, symboly, archetypy aj.) na emigrační kulturu, spokojuje se s "převyprávěním" obsahu jednotlivých děl. Činí tak dokonce i tehdy, kdy cituje - zprostředkovaně - Lotmana (s. 33). Z citované problematiky syžetu totiž prakticky vzato nic neaplikuje ve vlastní interpretaci. Ostatně výchozí neujasněnost pojednání prozrazují už názvy kapitol - např. Cizí prostor (? s. 41), Čas (? s. 50) nebo Jiný člověk (s. 52).

Práce vykazuje i pisatelčinu stylistickou neobratnost, která

nejen vede k opakování stereotypních formulací (viz "Tato část práce", s. 20, "Tato kapitola", s. 23, "Jak je výše uvedeno, s. 11, "jak již z vymezení...vyplývá", s. 12 atd.), ale především rozostřuje hlavní myšlenky a spolu s nimi interpretační měřítko. Co má již v úvodu znamenat pisatelčino tvrzení, že "práce se zabývá hledáním příčin vzniku odcizení a samoty" (s.1), když se pak věnuje něčemu jinému - zobrazení lidských osudů v exilu? Anebo co si máme představit pod tvrzením, že "dramatická změna přímo vybízí k zobrazení..." (s.19)? Nečetla pisatelka nic od Camuse, aby zjistila, co si skutečně mysleli existencialisté?

Přes zmíněné nedostatky si ale Vyšatová zaslouží ocenění za snahu poctivě se vyrovnat se složitou problematikou a pokusit se o alespoň základní orientaci ve vytčené literární tematice. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou dobře.

Pardubice, 7.5.2010

Doc. PhDr. Petr Poslední, CSc.